

variš Klemenčič Ivan — odbornik, tovariš Kožuh Mirko — odbornik.

Blagajniško poročilo izkazuje v preteklem letu 2073:05 K dohodkov in 1487:23 K stroškov, torej znaša prebitok 585:82 K. Blagajničarki tov. Luknarjevi se izreka za njeno vestno vodstvo priznanje.

H koncu so bili sprejeti sledeči predlogi:

1.) Tovariš Klemenčič: Učiteljsko društvo naj predlaga okrajnemu šolskemu svetu, da se krajni šolski sveti popolnoma odpravijo. Njihove posle naj prevzame šolsko vodstvo.

2.) Isti tovariš: Ker bi bil nerazdeljen pouk mogoče pripravnejši, zato naj isti tovariši, ki imajo takšen pouk že uveden, na prihodnjem zborovanju o tem poročajo.

3.) Isti tovariš: Okrajnemu šolskemu svetu je predlagati, naj določuje šolske kazni učiteljsvo posameznih šol.

4.) Tovariš Šerona: Višje šolske oblasti naj določijo na posamezne razrede le 40 otrok.

5.) Tovariš Marinič: Vse šolstvo naj se popolnoma podpravi.

6.) Tovariš Gorup: Uradni list za vse šole naj naroči okrajni šolski svet.

Prihodnje zborovanje se vrši v četrtek, dne 6. februarja.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje 6. februarja ob 10. uri predpoldne v okoliški šoli v Ptuj s sledečim dnevnim redom: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Dopisi. 3. Iz spominov jugoslovanskega legionarja, pripoveduje tovariš Rozband. 4. Predlogi. — Po dnevnem redu je volitev učiteljskega zastopnika v okrajni šolski svet. V smislu zakonske določbe volijo zastopnika vsi stalno namoščeni učitelji in učiteljice. — Vabim učiteljsvo, da se udeleži volitev polnoštevno. — Pred zborovanjem je od 9. do 10. ure pevski zbor za moški zbor. Odbor pričakuje, da se zborovanja udeleži vse zavedno učiteljsvo. — Jos. Gorup, t. č. predsednik.

Kronika.

Službeni naziv naše države. Svetozar Pribečević, minister notranjih del, je izdal naredbo, da se ima v bodoče rabiti kot oficijalni naziv naše države edino kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev. Vsi akti, v katerih bi se država imenovala drugače, se bodo smatrali za neveljavne.

Po taboru »Svete vojske«. Odbor »Svete vojske« objavlja: Izredno vesel pojav je bil, da so bili na nedeljskem taboru »Svete vojske« zastopniki vsi slovi in vse stranke ter je vse prešinjala ena vzvišena misel, da je z združenimi močmi treba narod moralno dvigniti. Srbski častnik in kapucin, socialistični poverjenik in duhovnik, zastopniki Orla in Sokola, mestna dama in kmetsko dekle — ta pestra slika nam nudi veselo poročilo, da moralni čut v našem narodu ni zamrl. Odločne izjave zastopnikov raznih korporacij: Sokolov in Orlov, učiteljsva obeh strank, društva zdravnikov in profesorjev, dijaštva srednješolskega in visokošolskega, da se hočejo z vsemi silami boriti zoper strast pijančevanja, so bile dragocene. Zastopniki naših oblasti niso bili posebe vabljani; da so v kljub temu iz lastnega nagiba prišli na shod in zagotavljali svojo pomoč v našem boju, je temu več vredno. In da je vsa pošteno misleča javnost naše stremiljenje spremljala s takimi simpatijami, to nam daje upanje, da se bo pričela nova doba v boju proti alkoholizmu. — Sveta vojska čuti potrebo, da izreče javno zahvalo gubernikom in udeležnikom ter vsem, ki so k uspehu tabora pripomogli; posebe se našim listom, ki so nam mnogo udeležnikov privabili. Saj je pa tudi potrebno pri tem delu sodelovanje vseh dobromiselnih! Zakaj povoden je tako silna, da če se zajezi na eni strani, hoče udariti čez jez na drugi. Zato moramo graditi vsi na vseh koncih obenem. Zato se s samim nedeljskim shodom ne smemo zadovoljiti, da ne bo vse skupaj le velik slamnat ogenj! In zato želi Sveta vojska zdaj stopiti v ožji stik z vsemi faktorji, ki so poklicani ali pa pripravljani, na tem polju narodne kulture sodelovati. O obliki sodelovanja se pogovorimo. »Svete vojske« je vse enako: ali se ji hočejo pridružiti vsi bojovníki brez razlike, ali pa si hoče vsaka stranka tvoriti svojo protialkoholno, oziroma etično organizacijo, da korakamo ločeno, a udarimo skupno. Vsi slovenski sobojvníki pa hočemo v isto plemenito svrhu stopiti v stik s Hrvati in Srbi. Že pretekli torek sta dva zastopnika naše »Svete vojske« imela dogovor s poklicanimi krogi v Zagrebu. O prvi priliki pa se bodo ti dogovori nadaljevali v Beogradu, da ves naš jugoslovanski narod dvignemo

moralno. — Opozorjena bodi vsa slovenska javnost, ki je pokazala zanimanje za naše ideale, tudi na naše strokovno glasilo »Zlato dobo«. List te vrste za naše razmere nima sicer tako malo naročnikov — 2700 — a vendar mnogo premalo, da bi mogle njegove ideje prodreti med širše plasti ljudstva. To pa je ravno nujno potrebno, ako hočemo, da naše osrečujoče ideje med narodom prodrejo. Zato so strokovnjaki vseh vrst in strank, zdravniki, vzgojitelji in drugi vladno vabljani, da bi hoteli pri listu sodelovati, da naredimo iz njega dostojno revijo za gojitev etične kulture slovenskega naroda. Vsi drugi pa naj z obilnejšim naročanjem podpirajo to stremiljenje! Posebno naj bi ne bilo nobene šole in nobenega društva kakršnekoli barve brez tega lista. Cena letno 5 K. Naslov: Upravništvo »Zlate Dobe«, Dobrodelna pisarna v Ljubljani. — Poročilo o Taboru — kakor je neki list izrazil željo — izide kajpada tiskano. Prijatelji našega svetega boja pa naj skrbijo, da se bo med narodom res razširilo. — Bodimo prepričani, da ko enkrat premagamo vnanje sovražnike domovine, nimamo nujnejšega pa tudi ne plemenitejšega dela, kakor dvigniti naš narod moralno, gojiti kulturo srca med ljubljenimi rojaki.

Krvave demanstracije v Mariboru. Dne 27. t. m. so se vršile v Mariboru velike demanstracije Nemcev in nemčurjev. Nastopiti je moralo vojaštvo, ki je rabilo orožje. Zal, da se je teh demanstracij udeležila tudi šolska mladina. Ravnatelj realke Bittner je že ob 11. uri dal učencem prosto z izgovorom, da ne more vzdržati reda v šoli. Realčani so najhujše kričali v demanstracijskem izpovedu. Tudi vodje drugih mestnih šol so indirektno poslali mladino demonstrirati. Nadučitelj ljudske šole v Magdalenskem predmestju je celo naročil šolski mladini, naj se zbere ob 2. uri pri mostu, da gre reševati nemštvo mesta Maribora. Ali ni to brezmejna brezvestnost, da učitelji hujskajo celo šolsko mladino zoper Slovence in jo tako izpostavljajo smrtni nevarnosti? — Poverjenik za uk in bogočastje dr. Verstovšek je takoj, ko so mu sporočili o postopanju ravnateljev nemških šol, ukazal, da se zapro nemška gimnazija, realka in učiteljske. Značilno je, da so ravnatelji teh šol, ko so bili klicani na glavarstvo, s smehljajočim obrazom priznali, da so dali učencem ob 11. uri prosto z naménom, da se udeležijo demanstracij.

Vojna posojila. V nedeljo je bilo v hrvatski Veliki Gorici zborovanje, kjer je govoril dr. Pavelić, podpredsednik N. V., o vojnih posojilih, rekoč: »Za one vrste vsote, ki so bile ljudstvu s silo iztrgane, kakor so javni skladi, nadalje vsote, ki so jih podpisali na višji pritisk uradniki in vojaki, denar mladoletnih itd. bo morala država skrbeti za povračilo in kritje. Plačila pa ne morejo zahtevati bogataši, ki so podpisali vojno posojilo, da bi še nadalje mogli delati dobre kupčije ali pa celo iz namena, da bi vojno podaljšali.«

Protest proti okupaciji. Iz Splita poroča dalmatinski dop. urad: Jugoslovanska akademska mladina v zasedenem ozemlju je z ozirom na odločevanje glede naše usode na mirovni konferenci pričela z živahno agitacijo, da se dne 2. februarja t. l. v vseh naših mestih širom vse Jugoslavije vrše protestna zborovanja proti italijanskemu imperializmu in pohlepnosti Italijanov po Jadranu. Akademska mladina naproša vsa javna zastopstva, da se kar najkrepkeje odzovejo temu vabilu. Ta protestna zborovanja naj bodo odmev naše žive narodne zavesti, obenem zapri-sega, da ne bomo zapustili ne prostovoljno in tudi ne v sili niti ene pedla naše zemlje in niti ene duše po Italijanih podjarmljenih bratov. Naj bo sveta naša prisega, da se ne bomo nikdar odrekli svojim pravicam do samoodločbe naroda po Wilsonovih načelih. V tem smislu je izdala akademska mladina proglas na ves narod.

Kulturna borba med muslimani. Iz Sarajeva poročajo: Med muslimani se je pojavila močna struja, ki zahteva, naj se muslimanskim ženam dovolj hoditi razkritega obraza brez predpisanega pajčelana. Na čelu te struje je Sulejmanpašić, ki je v tem vprašanju izdal posebno brošuro. Proti njemu so se dvignili vsi konservativni sloji. Napoveduje se med muslimani ostra kulturna borba.

Samouprava o Slovencih. Iz Belgrada nam pišejo: »Samouprava« objavlja to-le karakteristiko: Slovenec je blage in mirne nrave, krotak ko jagnje, marljiv kakor čebela, vztrajen v delu, pošten in iskren, odkritosrčen, nagnjen k idealiziranju in misticizmu. Slovenec je poln humorja, ljubi družbo, a jo izbira in je skozinskoz moralen. Pesem je Slovencu priljubljena spremljevalka v življenju. Slovenci so pobožen narod, toda fanatiki niso. Svoje duhovništvo Slovenci jako cenijo in spoštujejo, ker je bilo vsekdar na-

rodno in ker je z narodom delilo žalost in radost. Ljubezen do prirode je značilna lastnost Slovencev. Pesmi jo obožavajo in poveljujejo.

Novi koledar je stopil z dnem 27. t. m. v vsej kraljevini SHS v veljavo. Pravoslavni del našega naroda je v ponedeljek še štel 14. januarja, v noči na torek pa je preskočil 14 dni, in v torek so pisali tudi Srbi 28. januarja. V bodoče torej med nami ne bo glede koledarja nobene razlike več.

Rektor belgrajskega vseučilišča. Za novega rektorja belgrajskega vseučilišča je potrjen prof. dr. Bogdan Gavrilović.

Italijani v Istri. V Premanturi v Istri so Italijani zaprli hrvatsko šolo in jo izpremenili v italijansko. Zapretili so z visokimi kaznimi onim staršem, ki ne bi hoteli svojih otrok pošiljati v novo poitalijančeno šolo.

Nemško vseučilišče v Pragi. »Česke Slovo« piše: Po prevratu je prišlo okolo 500 jugoslovanskih visokošolcev v Prago na visoke šole. Ker niso mogli dobiti stanovanj, so jih nastanili v Klementinu in v nemških šolah. Pa tudi ta stanovanja ne zadostujejo več. Sedaj je bilo prebivalstvo pozvano, naj jugoslovanskim dijakom proti plačilu dá zasebna stanovanja na razpolago. Zaradi neprestanega prihajanja dijakov so se razmere jako poslabšale, ker so majhne dvorane češkega vseučilišča že prenapolnjene. Zato je jako umestno vprašanje preselitve. Zanimivo bi tudi bilo vedeti, koliko slušateljev je na nemškem vseučilišču in na nemški tehnik, ki imajo tako velike dvorane na razpolago. Istočasno je važno tudi vprašanje, ali so se nemški profesorji in slušatelji že zaobljubili čeho-slovaški republikli. To se ni zgodilo. Dobro vemo, da bi nemški profesorji in dijaki radi zapustili Prago. To bi nam bilo sedaj jako prijetno.

Ameriška šolska reforma. Iz Novega Jorka poročajo: Modroslovna fakulteta kolumbijskega vseučilišča je sklenila opustiti zastarele sprejemne izpite. Uvedla bo psihološke izpite, na podlagi katerih se bo ugotavljala inteligenca dijakova in ne njegovo znanje.

Iz Jugoslavije.

Ljubljanskemu učiteljsvu. Dne 17. februarja se začne za ljubljansko učiteljsvo tečaj za priučitev srbohrvatskega jezika, ki bodo trajali do konca šolskega leta. Obisk teh tečajev je za vse ljubljansko ljudskošolsko učiteljsvo obvezen. Poučevalo se bo v treh skupinah. K I. skupini pripadajo: II. in IV. deška, I. dekliška, salezijanska in barjanska šola. Poučuje dr. Fr. H e š i č. Lokal: Šolsko poslopje I. mestne dekliške šole pri Sv. Jakobu. Čas: ob torkih, četrkih in sobotah od 6. do 7. zvečer. V II. skupino spadajo III. in V. deška šola, III. dekliška in zasebna nemška dekliška šola. Poučuje prof. P. L o k o v š e k. Lokal: I. državna gimnazija. Čas: ponedeljek, sredi in petek od pol 6. do pol 7. zvečer. — K III. skupini spadajo I. deška, šišenska deška in dekliška šola, gluho-nemnica in zasebna nemška deška šola. Poučuje prof. I v. M a z o v e c. Lokal: šolsko poslopje državnega učiteljskega. Čas: ponedeljek, četrtek in sobota od 5. do 6. zvečer. — Za letos se uvede: Bukvar za srpske osnovne šole od Stevanovića in Mirka Divkovića čitanka za I. gimn. razred z akcentovanimi berili; po možnosti se bodo čitale tudi Junačke narodne pesmi hrvatsko-srpske, izdanje Matice Slovenske l. 1913. — Pouk bo brezplačen. — S posebnim ozirom na učiteljsvo priredi Ljudsko izobraževalno društvo »Akademija« začetkom februarja **matematični kurz**. Predava prof. Fran Jeran: a) Osnovni pojmi matematike; b) Praktično zemljemerstvo. Čas: ponedeljek in četrtek od 6. do pol 8. zvečer. Lokal: realčno poslopje. Vstopnina 10 kron. Vpisovanje do 1. februarja v Simon Gregorčičevi knjižnici od 11. do 1. ure.

Šolske in osebnosti. Višji šolski svet SHS v Ljubljani je izpremenil začasno nemško štirirazrednico v Rogatcu v slovensko trirazrednico, nemško trirazrednico v Rogaški Slatini in v slovensko štirirazrednico ter odstavil od službe nadučitelja Leitgeba, učitelja Avgusta Salamuna, učiteljico Marijo Vodopituzovo, učiteljico Marto Standeggerjevo in začasno učiteljico Ano Šteringovo. Premestil je začasno šolskega voditelja Karla Wretzla iz Rogatca k Sv. Florjanu pri Rogatcu, nadučitelja Josipa Čenčiča in učiteljico Josipino Čenčičevo od Sv. Roka ob Sotli in začasnega učitelja Antona Stefancioso od Sv. Duha (Stara gora) v Rogatec; dalje kot nadučitelja v Rogaško Slatino Ivana Gliniška, kot učiteljico pa Ljudmilo Gliniškovo, oba od Sv. Jurja pod Rogaško goro, in učiteljico Marto Sekirnikovo od Sv. Florjana. — Višji šolski

svet SHS v Ljubljani je nastavil Ivana Pušenjaka za nadučitelja v Mozirju, Ivana Koropca za nadučitelja v Velenju, Luko Starca za stalnega učitelja in šolskega voditelja v Gornji Rečici, Vincencija Požarja za stalnega učitelja v Vojniku, Ivano Ru-novčevca za stalno učiteljico v Kapelah pri Brežicah, Ano Jurkovo za stalno učiteljico v Slivnici pri Mariboru in Jospino Abtikovo za stalno učiteljico pri Sv. Jurju ob Taboru. — Višji šolski svet v Ljubljani je premestil službenim potom z dekluške petrazrednice v Hrastniku stalno učiteljico Leticijo Kobalovo na petrazrednico k Sv. Petru pod Svetimi gorami, stalno učiteljico Ano Pfeiferjevo pa na petrazrednico v Pišecah. — Višji šolski svet SHS je odslovil iz javne šolske službe v državi SHS naslednje učitelje, učiteljice, strokovne učitelje itd.: Albino Planckensteinovo v Djekšah, Ludvika Skalka v Grebinju, Gottfrieda Wimmerja v Sem Lipsu, Ano Urchovo v Tinjah, Berto Possnikovo v Tinjah, Henrika Kuryja v Trusnjah, Josipa Struggerja v Velikovcu, Janca Mertutscha v Velikovcu, Frica Matitscha v Velikovcu, Alojzija Eberleta v Velikovcu, Lea Steinerja v Velikovcu, Lucijo Zychovo v Velikovcu, Eiso Prescherjevo v Velikovcu, Marto Oschurovo v Velikovcu, Drago Petritsch-Schmidtovo v Velikovcu, Stejanijo Hoderjevo v Velikovcu, Matildo Schwarzovo v Velikovcu, Ano Stuckovo v Zelezni Kapli in Lovra Wrohlicna v Slov. Smihelu. — Višji šolski svet SHS v Ljubljani je premestil službenim potom nadučitelja Teodorja Mahorčiča iz vojnika nazaj v St. Vid pri Planini.

Dr. Mihael Opeka, višji soiski nadzornik, je dobil dvamesečni dopust.

Pouk na gremijalni trgovski šoli v Ljubljani se začne zopet v nedeljo, dne 2. februarja, ob 8. zjutraj, v poslopju I. m. deske ljudske šole v Komenskega ulici (na Ledini). Poučevalo se bo ob nedeljah in četrtkih.

Umrl je v Ljubljani dne 26. t. m. tovariš Henrik W i s i a k, nadučitelj v p., po dolgi, mukopolni bolezni. Bodi mu blag spomin!

Umrl je v Ljubljani magistratni oficijal Ivan T o m a ž i č. Pokojnik je bil rojen 1861. v Ljubljani, kjer je tudi dovršil ljubljansko učiteljske. Kot učitelj je služboval v lhanu, Nvljah, Zalogu in Ambrusu. Povsod je bil priljubljen kot vrl učitelj, pevec in vnet lovec. Kot pevec je bil sotrudnik in pevovodja kamniške »Lire«. Zaradi takratnih neprijetnih učiteljskih razmer je zapustil učiteljski stan ter vstopil v službo pri mestnem magistratu ljubljanskem, kjer je služboval 20 let. — Kot uradnik je bil vreden in pri strankah zaradi svoje ustrežljivosti priljubljen, a tudi njegovi tovariši so ga kot družabnika imeli radi in ga spoštovali.

Umrla je v Idriji gospa Franja Mačk o v š k o v a, soproga vpokoje-nega šol. sluge Andreja Mačk o v š k a, mati kolegince Franje Mačk o v š k o v e, učiteljice v Idriji, in inženirja Janka Mačk o v š k a, ki biva sedaj v Parizu, prideljen kot veččak naši mirovni delegaciji. Blaga slovenska žena, ki je bila splošno priljubljena in spoštovana, je svojo rodovino v zglednem soglasju s svojim soprogom vzgojila v odločno narodnem duhu. Vsak pritisk idrijske nemške in nemškutarske rudniške gospode je ostal na to čislno slovensko rodovino brez vsakega vpliva. — Bodi pokojnici trajen spomin! Rodovini naše sožalje!

Ob severni meji položaj slovenskega učiteljsva ni preveč prijeten. Nahajamo se v občini, ki nima enega zavednega Slovence. Prebivalstvo je še popolnoma nezavedno; saj je bilo vzgojeno v čisto tujem duhu. Tako se ti zgodi, da tvojim treznim besedam o novi državi SHS ne verjame, pač na poslušava zvesto kričočega zagrizenega nemškutarskega širokoustneža. Učiteljev položaj postaja tem težavnejši, ker je zaradi borne aprovizacije (30 do 50 kg moke na teden) od teh ali njihovih pripadnikov glede prehrane odvisen. Kaj naj stori, ko sliši razne hujskajoče zbadljivke na novo državo ali celo psovko »Windische Package« i. dr.? Naj tvega težko dobljiv živež in nastopi kot tožnik in priča obenem? Drugod, posebno v krajih z zavednim prebivalstvom tega niti ne verjamejo, tem manj, ker se zna tak zagrizenec na zunaj potuhiniti in hliniti; a doma hujška, zabavlja zoper državo ter podpira celo vojaške obvezanec pri odtegovanju in skrivanju. Saj dobro ve, da gladni učitelj ne more in ne smestoriti ničesar.

Premeščenje iz službenih ozirnov — občutljiva kazen. Z zvezanimi rokami sem opravljal svojo službo v L. celih 21 let. Za opis teh doživljajev mi manjka časa; bili so pa bridki dovolj; ves čas ljuta gonja. Omejiti se hočem na vojni čas. — Delali so po občeznanem avstrijskem si-